

**Ilmiöviikko tai MOK-viikko:  
talous- ja työelämätaidot sekä  
yrittäjyyskasvatus**

**ALAKOULU**

# Miksi rakentaa elämyksellinen ilmiö- tai MOK-viikko talous-, työelämä- ja yrittäjyysteemoista?

## Mitä sanoo perusopetuksen opetussuunnitelma?

- ”Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla.
- Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita.” [POPS2014, 31-32]
- **L6 TYÖELÄMÄTAIDOT JA YRITTÄJYYS.** Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.
- **L3 ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT.** Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta.

# Miksi talous-, työelämä- ja yrittäjyystaitoja tulisi opettaa jo alakoulussa?



- Alkuopetuksessa talousopetuksen tavoitteena on oppilaiden kannustaminen oman talouden hallintaan, kohtuullisuuteen ja säästäväisyyteen.
- Lasten asenteet rahaan ja talouteen syntyvät varhain.
- Rahan käyttö vaatii harjoittelua. Harjoittelu voi alkaa pienten lasten kauppaleikeistä ja viikkorahasta tai tienaamisesta pienissä kotitöissä.
- Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena.
- Oppilaiden on tärkeää saada perusopetuksessa yleisiä valmiuksia, jotka

edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan.

- Oppilaiden on tärkeää saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.



Seuraavalle sivulle on koottu vinkkejä TATin palveluista, joita on helppo ottaa käyttöön eri ikäluokkien oppitunneilla. Sisällöistä löytyy kulmia jokaiseen oppiaineeseen.

# Leikitään taloutta ja harjoitellaan työelämätaitoja - vinkkejä MOK-viikolle



	1.-luokka	2.-luokka	3.-luokka	4.-luokka	5.-luokka	6.-luokka
<b>Vinkki 1:</b> Säästämishippa (Leikitään taloutta)	x	x	x	x	x	x
<b>Vinkki 2:</b> Talousaiheisia suunnistustehtäviä (Leikitään taloutta)	x	x	x	x	x	x
<b>Vinkki 3</b> Maa-meri-laiva leikki talousteemalla (Leikitään taloutta)	x	x	x	x	x	x
<b>Vinkki 4:</b> Kauppareissubingo (Leikitään taloutta)	x	x	x	x	x	x
<b>Vinkki 5:</b> Maija on lähdössä kauppaan –laululeikki (Leikitään taloutta)	x	x	x			
<b>Vinkki 6:</b> Luokan oma sovelluskauppa (Leikitään taloutta)	x	x	x	x	x	x
<b>Vinkki 7:</b> Ossin kauppareissu (Leikitään taloutta)	x	x	x			
<b>Vinkki 8:</b> TATin kiertotalousvideot ( <a href="https://tat.fi/aineistopankki/on-aika-siirtya-kiertotalouteen/">https://tat.fi/aineistopankki/on-aika-siirtya-kiertotalouteen/</a> )				x	x	x
<b>Vinkki 9:</b> Mun elämä, mun vastuu -oppimiskokonaisuus			x	x	x	x
<b>Vinkki 10:</b> Taloussankari Junior –peli ja oppitunnit				x	x	x

**Alueen työnantajat ja yritykset** mukaan teemapäiville – aina kannattaa kysyä vierailijoita ja kysyä yhdessä oppilaiden kanssa tai oppilaat kysyvät!

**Draamaharjoitus** soittamisesta yritykseen:

- Oppilaat tekevät pienryhmissä käsikirjoituksen. Pohditaan yhdessä tai toisten ryhmien kesken sisältöjä. Nousevatko esille tärkeimmät kohdat kuten: Tervehdys, itsensä esittely koko nimellä, asiallisuus, äänen voimakkuus, muiden läsnäolo ja ympäristön äänet, kellonaika ja puhelun lopetus. Harjoituksia voidaan myös kuvata videolle tai harjoitella pareittain käytännössä. Koulun aikuiset voivat toimia myös harjoituksen vastapuhujana esim. haastattelijan muodossa.

Sisällyttäkää viikolle myös **Yrityskylän oppimateriaalin** läpikäyntiä kuudesluokkalaisten kanssa, mikäli se sopii aikataulullisesti siihen.

**Alakoulussa** koko viikon kantava tehtävä. Se voi olla kotiläksynä ja sille on tärkeää varata myös lukujärjestyksessä oma paikka aloittaa ja saada palautetta.

- **Esim. alakoulu:** Vanhemman, naapurin, kummin tai isovanhemman ammatteihin tutustuminen. Toteutetaan haastattelemalla (livenä tai puhelimella), kysymykset voidaan tehdä yhdessä koulussa.

**Teemapäivien** aikana yrittäjän, johtajan, rehtorin, opettajan, terveydenhoitajan tai kenen tahansa ammatin edustajan kyselytunti/tunnit.

- Aamun yhteisessä startissa kerrotaan päivän kyselytunnin edustaja ja oppilaat voivat miettiä työelämää ja rahaan liittyviä kysymyksiä päivän aikana, joita voivat itse esittää tai opettajan avustuksella kyselytunnilla henkilölle. Opettajien on myös hyvä valmistautua lisäkysymyksillä. Kyselytunnin vieras voi alkuun kertoa hieman itsestään, omasta työurastaan ja työpaikastaan.

# Yksi esimerkki viikon lukujärjestyksestä MOK-viikosta alakouluun

## MAANANTAI

Yhteinen startti

**AP:** Talousteema;  
Taloussankari Junior -  
peli tai maa-meri-laiva  
leikki talousteemalla

### Lounas

**IP:** Talousteema;  
kauppareissubingo tai  
mun elämä, mun  
vastuu

Artikkeleita, videoita ja  
pienryhmätöitä aiheen  
ympärillä

Yhteinen lopetus

## TIISTAI

Yhteinen startti

**AP:** Yrittäjäysteema:  
mun elämä, mun  
vastuu jatkuu tai Ossin  
kauppareissu -tehtävä

### Lounas

**IP:** Talous- ja  
työelämäteemat:  
Draamaharjoitus (ks.  
edellinen sivu) ja/tai  
haastattelu  
työelämästä tai mun  
elämä, mun vastuu  
jatkuu

Yhteinen lopetus

## KESKIVIIKKO

Yhteinen startti

**AP:** Yrittäjäysteema;  
kiertotalousvideot ja  
esimerkiksi yrittäjän  
puheenvuoro/haastat-  
telu

### Lounas

**IP:** Talous- ja  
työelämäteemat;  
luokan oma  
sovelluskauppa ja/tai  
Taloussankari Junior

Yhteinen lopetus

## TORSTAI

Yhteinen startti

**AP:** Talousteema;  
säästämishippa ja  
suunnistustehtäviä  
ja/tai Taloussankari  
Junior jatkuu

### Lounas

**IP:**

- Tehtävien loppuun  
saattamista
- Portfolio
- Videoita,  
haastatteluita
- Vierailijoita/yritysvi  
erailu

Yhteinen lopetus

## PERJANTAI

Viikon huipentuma,  
esim:

- Messut
- Elokuva
- Vierailijapotpuri
- Vierailut lähialueen  
yrityksiin
- Koulun ja  
kaupungin ammatit  
ja työelämäpolku  
tutuksi

Tai jokin muu yhteinen  
tapahtuma

**Yhteinen viikon  
päättös:** Mitä opittiin?

**Ilmiöviikko tai MOK-viikko:  
talous- ja työelämätaidot sekä  
yrittäjyyskasvatus**

**YLÄKOULU**

# Miksi ja miten?

## **Miksi taloutta ja työelämätaitoja tulisi sisällyttää eri oppiaineisiin koko yläkouluajan. Talous-, työelämä ja yrittäjyystaitojen opettaminen on tärkeää:**

- Talousosaaminen on kansalaistaito, jota ilman ei elämässä pärjää.
- Mestariksi ei tulla yhdessä yössä, vaan se vaatii harjoittelua.
- Nuoren aikuisen itsenäistymisvaiheen taloushuolet koettelevat mielenterveyttä. Oma kokemus siitä, että pystyy hallitsemaan talouttaan ja tulemaan toimeen pienilläkin tuloilla on merkittävä suojaava terveystekijä.
- Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena.

- Oppilaiden on tärkeää saada perusopetuksessa yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan.
- Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.



Seuraavalle sivulle on koottu vinkkejä TATin palveluista, joita on helppo ottaa käyttöön eri ikäluokkien oppitunneilla. Sisällöistä löytyy kulumia jokaiseen oppiaineeseen.



# Yksi esimerkki viikon lukujärjestyksestä MOK-viikosta yläkouluun



<b>MAANANTAI</b> Yhteinen startti  <b>AP:</b> Taloussankari peli ja oppitunnit (ks. Dia 10)  <b>Lounas</b>  <b>IP:</b> Talousteema jatkuu: podcastit ja testi rahankäytöstä (ks. Dia 15)  Yhteinen lopetus	<b>TIISTAI</b> Yhteinen startti  <b>AP:</b> Yrittäjyysteema (ks. Dia 13) + jatkossa TATin uusi yrittäjyys-materiaali  <b>Lounas</b>  <b>IP:</b> Talousteema: sijoittaminen (ks. Dia 14)  Yhteinen lopetus	<b>KESKIVIIKKO</b> Yhteinen startti  <b>AP:</b> Työelämäteema: Duunikoutsin tehtävät (ks. Dia 12)  <b>Lounas</b>  <b>IP:</b> Työelämäteemat jatkuvat: Duunikoutsin tehtävät jatkuu ja oppilaat tekee duunikoneen (ks. Dia 12 ja 15)  Yhteinen lopetus	<b>TORSTAI</b> Yhteinen startti  <b>AP:</b> Kiertotalousoppitunti (ks. Dia 11) ja työelämän pelisäännöt –testi (ks. Dia 15)  <b>Lounas</b>  <b>IP:</b> Tehtävien loppuun saattamista <ul style="list-style-type: none"><li>• Dokumentointia</li><li>• Portfolio</li><li>• Haastatteluita</li><li>• Vierailijoita</li><li>• Yritysvierailuja</li></ul> Yhteinen lopetus	<b>PERJANTAI</b> Yhteinen startti  Jokin seuraavista liittyen työelämään, yrittäjyyteen, talouteen: <ul style="list-style-type: none"><li>• Messut</li><li>• Elokuva</li><li>• Vierailijapotpuri</li><li>• Vierailut lähialueen yrityksiin</li><li>• Koulun ja kaupungin ammatit ja työelämäpolku tutuksi</li></ul> <b>Yhteinen lopetus</b> Mitä opittiin?
--	---	---	--	---

# Taloussankarin avulla oman talouden hallintaa



**Kenelle:** 7.–9. luokkalaiset

## Mistä on kyse:

Pelissä tutustutaan oman talouden hallintaan, säästämisen ja kuluttamisen tasapainoon sekä opitaan sijoittamisen alkeita.

Pelissä edetään pelaajan tekemien valintojen kautta. Parhaiten pelissä pärjää se, joka hallitsee talousasioissa kokonaisuuden ja kartuttaa rahasaldon lisäksi kokemuksia.

Peliä voi pelata suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Pelin kesto on 45-60 minuuttia ja sitä voi käyttää oppituntimateriaalin kanssa yhdessä.

**Pelin tueksi on tehty valmiita lisämateriaaleja eri oppitunneille:**

<https://tat.fi/aineistopankki/taloussankarin-oppimateriaalit-aloita-tasta/>

**Miten:** Menemällä sivustolle: [www.tat.fi](http://www.tat.fi) ja avaamalla palvelupolun alasvetovalikosta Taloussankari.

Peli ei vaadi rekisteröitymistä ja sitä voi pelata kännykällä, tabletilla tai kannettavalla. Jos peli jää kesken, sen voi tallentaa ja jatkaa siitä.



# Opitaan kiertotaloutta



**Kenelle:** 7.- 9. luokkalaiset

**Mistä on kyse:** Kiertotalousoppitunti

Tämän oppitunnin tavoitteena on tutustua kiertotalouteen käsitteeseen sekä oppia ymmärtämään, miten omia kulutustottumuksia voi muuttaa ja noudattaa kiertotalouden periaatteita paremmin.

**Miten:** Tarjolla on kaksi animaatiota

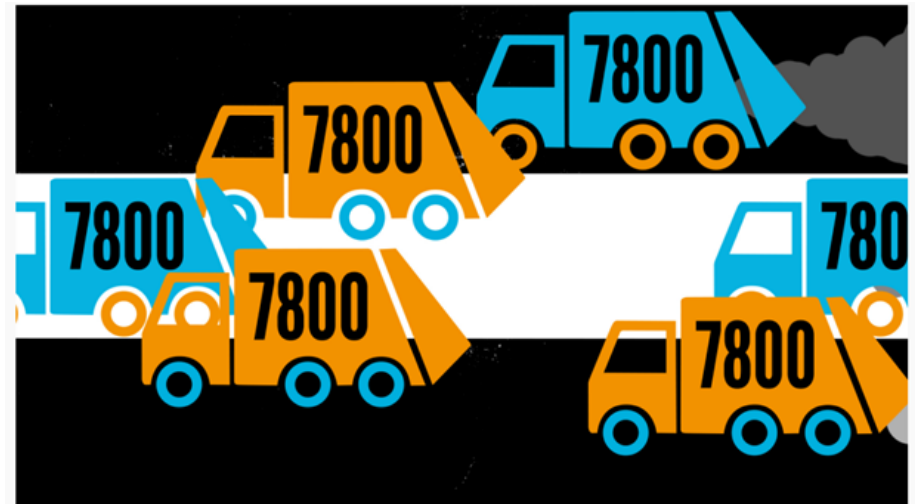
Valmiita kysymyksiä keskustelun tueksi tai tehtäviksi:

- Millaista hukkaa liittyy autoiluun?
- Mitkä tilat ovat suuren osan ajasta tyhjiään? Mitä haittaa siitä on?

- Kuinka paljon tekstiilijätettä syntyy vuosittain? Miksi sitä syntyy niin paljon?

**Lisää kysymyksiä, vinkkejä ja linkit videoihin:**

[www.tat.fi/tietopankki/kiertotalousoppitunti/](http://www.tat.fi/tietopankki/kiertotalousoppitunti/)



# Duunikoutsit valmentamaan työelämätaidoissa



**Kenelle:** 7.- 9.luokkalaiset

**Mistä on kyse:** Duunikoutsit on ilmainen mobiilisovellus, jonka kautta nuori voi harjoitella työelämätaitoja.

Sovelluksessa nuori valitsee osion sen mukaisesti onko hakemassa: TET-jaksolle vai ensimmäistä työpaikkaa esim. kesätöitä.

Duunikoutsit sisältää vinkit: työnhakuun, askeleet työnhakuprosessiin, välineet haastatteluun valmistautumiseen, kannustavia testejä, työelämän pelisäännöt ja inspiroivia uratarinoita.

Sovellus auttaa tunnistamaan ja sanoittamaan omia vahvuuksiaan.

Nuori saa valmiin osaamispohjaisen CV:n, johon tekoäly auttaa sanoittamaan omaa osaamistaan.

## Mitä opitaan:

1. Nuori saa lisätietoa ja valmennusta työelämään siirtymiseen
2. Nuori osaa hakea työpaikkaa suoritettuaan Duunikoutsin sisällöt
3. Nuori oppii Duunikoutsin avulla tunnistamaan ja arvostamaan omaa osaamistaan.

**Miten otan käyttöön:** Duunikoutsin voi ladata ilmaiseksi Applen ja Googlen sovelluskaupoista. Sitä voi käyttää kännykällä tai tabletilla.

## Duunikoutsit-opetuspaketti:

<https://tat.fi/aineistopankki/duunikoutsit-ohjaustyositukena-lataa-opetuspaketti-kayttoosi/>

Osan tehtävistä oppilaat voi tehdä kotitehtävinä.



# Minustako yrittäjä?



**Kenelle:** 7.- 9.luokat

**Mitä:** Haaveiletko yrittäjäksi ryhtymisestä? Yrittäjällä täytyy olla idea ja vankka osaaminen jossain asiassa. Jos lisäksi uskoo ideaansa ja on valmis tekemään töitä sen eteen, yrittäjyyttä kannattaa kokeilla.

## Miten:

Katsotaan video:

<https://www.sinaosaat.fi/yrittajyyskasvatus>

Keskustellaan: Mitä on yrittäjyys? Millaisia yrityksiä nuoret tietävät ja tuntevat? Millainen on hyvä yritys nuorten mielestä?

Selvitetään: Yrittämisen muodot.

Oppilaat voivat tehdä yrittäjyystestin:  
<https://tat.fi/yrittajyystesti/>

Tehtävä: Jokin dokumentaatio yrittäjyydestä (esim. portfolio, jonka voivat tehdä itseään kiinnostavasta yrityksestä tai omasta liikeideasta)



# Sijoittaminen



**Kenelle:** 7.-9. luokkalaiset

**Mistä on kyse:** Tutustutaan mitä on sijoittaminen

**Miten:** Katsotaan video: [4 myyttiä sijoittamisesta ja säästämisestä](#)

Pohditaan seuraavia kysymyksiä:

- Miten aloittaa sijoittaminen?
- Miksi haluat sijoittaa?
- Mitä tarkoitusta varten sijoitat?
- Entä milloin tarvitset rahat ja kuinka paljon olet valmis ottamaan riskiä?

Seuraavaksi katsotaan video: [Miten aloittaa sijoittaminen?](#)

Lisää aiheeseen liittyviä vinkkejä ja Pörssisäätiön [Näin aloitat osakesijoittamisen –opas](#)

Lisäksi nuorten kanssa voi keskustella ammanteista ja yrityksistä, jotka toimivat finanssialalla

**Bonustehtävä:** Lisäksi matematiikan oppiaineen voi sitoa tähän kokonaisuuteen havainnollistamalla ja harjoittelemalla korkoa korolle –ilmiötä. Voidaan laskea esimerkkejä, paljonko eri tuottoisilla sijoituksilla voisi ansaita tietyn ajan kuluessa.

# Podcast ja testit opetuksen tueksi ja sisällöksi



**Kenelle:** 7.–9. luokkalaiset

**Mistä on kyse:** Videomuodossa olevia Puhu rahasta – podcasteja

Jaksoissa pohditaan yhdessä nuorten kanssa talouteen, työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä asioita.

**Aiheina mm.**

- Mun elämä mun rahat
- Kun kaikki ei menekään putkeen raha-asioissa
- Mitä jokaisen tulisi tietää taloudesta
- Oma talous haltuun
- Tee oma työ ja tienaa

**Miten:** Jaksoja on tehty kaksi kautta ja ne on katsottavissa:

<https://tat.fi/puhu-rahasta-podcast/>

Yhden jakson kesto n. 10–15 min

**Esimerkki tehtävästä:** Nuori voi valita häntä kiinnostavan jakson ja koota siitä ajatuksia, mitä uutta hän oppi ja mitkä kolme asiaa kertoisi luokkatovereille sisällöstä.

**Lisätehtävät:**

- **erilaisia testejä:** <https://tat.fi/testit/>
- Ajatuskartta siitä, mistä nyt unelmoi työelämään ja tulevaisuuteen liittyen. Miltä oma elämä voisi näyttää esim. vuonna 2030?
  - Esim. Mitkä alat ja ammatit kiinnostavat, mitkä työpaikat ja yritykset voisivat olla mielenkiintoisia työpaikkoja, missä paikoissa nuori haluaisi olla kesätöissä, minkä verran palkkaa haluaisi ansaita, missä päin Suomea haluaisi työskennellä, miten unelma-ammattiin voisi päästä (opiskelupolku ja muut tekijät)



# Lisävinkit

**Alueen työnantajat ja yritykset** mukaan teemapäiville – aina kannattaa kysyä vierailijoita ja kysyä yhdessä oppilaiden kanssa tai oppilaat kysyvät!

**Draamaharjoitus** soittamisesta yritykseen (esim. TET-paikan tai kesätyön kannalta):

- Oppilaat tekevät pienryhmissä käsikirjoituksen. Pohditaan yhdessä tai toisten ryhmien kesken sisältöjä. Nousevatko esille tärkeimmät kohdat kuten: Tervehdys, itsensä esittely koko nimellä, asiallisuus, äänen voimakkuus, muiden läsnäolo ja ympäristön äänet, kellonaika ja puhelun lopetus. Harjoituksia voidaan myös kuvata videolle tai harjoitella pareittain käytännössä. Koulun aikuiset voivat toimia myös harjoituksen vastapuhujana esim. haastattelijan muodossa.

**Yläkoulussa** luokkatasoinen koko viikon kantava tehtävä. Se voi olla kotiläksynä ja sille on tärkeää varata myös lukujärjestyksessä oma paikka aloittaa ja saada palautetta.

- Esim. yläkoulu: Vanhemman, kummin tai naapurin urapolun kartoitus, TET-jaksolta kesätöihin, opiskelut ja ensimmäiset

työpaikat sekä nykyinen työnkuva. Toteutetaan haastattelemalla (livenä tai puhelimella), kysymykset voidaan tehdä etukäteen koululla.

**Teemapäivien** aikana yrittäjän, johtajan, rehtorin, opettajan, terveydenhoitajan tai kenen tahansa ammatin edustajan kyselytunti/tunnit.

- Aamun yhteisessä startissa kerrotaan päivän kyselytunnin edustaja ja oppilaat voivat miettiä työelämään ja rahaan liittyviä kysymyksiä päivän aikana, joita voivat itse esittää tai opettajan avustuksella kyselytunnilla henkilölle. Opettajien on myös hyvä valmistautua lisäkysymyksillä. Kyselytunnin vieras voi alkuun kertoa hieman itsestään, omasta työurastaan ja työpaikastaan.

Sisällyttäkää viikolle myös **Yrityskylän oppimateriaalin** läpikäyntiä yhdeksäsluokkalaisten kanssa, mikäli se sopii aikataulullisesti siihen.